

УДК 330.3 (477.82)

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В ПЕРІОД СТАБІЛІЗАЦІЇ

В. І. ПАВЛОВ

У статті розглянуто питання оцінки соціально-економічного розвитку Волинської області в період стабілізації економіки України.

In the article the question of estimation of socio-economic development is considered in a stable period of the Volinsky area.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток регіону, концептуальний зв'язок „регіон - споживач”, підприємництво, галузева структура.

У наш час поряд зі світовими тенденціями загальної глобалізації і конвергенції все більшої ваги набуває аналіз таких складових частин країни, як регіони. Адже ефективність функціонування національної економіки України значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку регіонів, що на сьогодні відзначаються суттєвою галузевою, територіальною та функціональною диференціацією. Саме з цих причин виникає гостра необхідність розробки політики соціально-економічного розвитку для кожного окремо взятого регіону країни.

Належне регулювання процесів економічного та соціального розвитку держави неможливе без урахування регіональних аспектів та територіальних особливостей реалізації державної політики.

Вже існує інструментарій дослідження та аналізу регіонів як у міжнародній практиці й працях західних регіоналістів, так і в розробках українських вчених, серед яких А.Н. Алімов, З.В. Герасимчук, А. Вебер, Б.М. Данілішин, М.І. Долішній, С.І. Дорогунцов, Л.М. Зайцева, С.Н. Злупко, У. Ізард, О.В. Калитка, В.С. Кравців, О.П. Крайник, А.С. Мошенець, В.І. Пила, Р.І. Тринько, Й. Тюнен, О.Л. Фіщук, О.І. Фурдичко та ін.

© В. І. Павлов - доктор економічних наук, професор НУВГП

В Волинській області зберігається стабільна соціально-економічна ситуація. Промисловий комплекс області продовжує розвиватись, підвищується ефективність його роботи. У 2007 році в галузі функціонувало 187 великих, середніх та вагомих за обсягами виробництва продукції підприємств різних форм власності. Приріст промислового виробництва у минулому році становив 43,7 відсотка. За підсумками року по зростанню обсягів виробництва промислової продукції область посіла перше місце в країні.

Пріоритетною для Волині є переробна промисловість, яка досягла росту виробництва на 44,7 відсотка. Найбільший вплив на рівень промислового розвитку мало збільшення виробництва на підприємствах машинобудування, де створено половину промислової продукції, ріст її обсягів становив 69,1 відсотка. Високі темпи росту в галузі забезпечило, в першу чергу, ВАТ „Луцький автомобільний завод”, з конвеєра якого у 2007 році зійшло майже 37 тис. автомобілів, 393 автобуси та 5 тролейбусів. Наростили обсяги виробництва ВАТ „Енко” і ТзОВ „Хан-Електробау Україна” (в 1,5 та 2 рази відповідно).

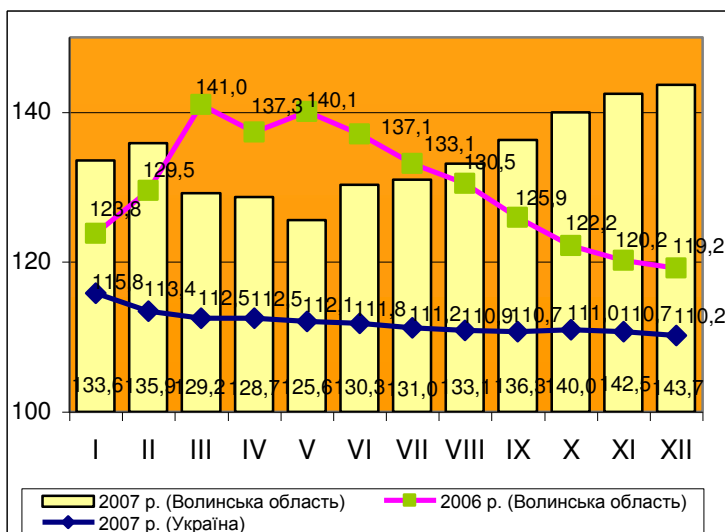

Рис. 1. **Зміни обсягів промислового виробництва (наростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року)**

Майже чверть промислової продукції виготовляють підприємства з виробництва харчових продуктів та напоїв. В галузі випуск продукції зріс на 25 відсотків. Наростили виробництво більше половини підприємств цього виду діяльності. Понад три чверті виробленої продукції належить підприємствам з перероблення молока, виробництва сиру, м'яса, цукру, прянощів та приправ.

Високі темпи та вагомі обсяги продукції мали ВАТ „Ковельмолоко”, ДП „Нововолинський олійно-жировий комбінат”, товариства з обмеженою відповідальністю „Полтрекс” та „СМП”, відкриті акціонерні товариства „Гнідавський цукровий завод” та „Володимир-Волинський цукровий завод”, ДП Луцький комбінат хлібопродуктів №2.

На підприємствах целюлозно-паперового виробництва та видавничої діяльності випуск продукції зріс на 46,9 відсотка. Майже в 1,8 раза збільшило виробництво продукції ТзОВ Волинська фабрик „Гофротари”. В 2 рази зросло виготовлення паперу та картону.

У виробництві будівельних матеріалів випуск продукції зріс на 35,7 відсотка. Наростили виробництво ВАТ „Луцький картонно-рубероїдний комбінат” (в 2 рази), ПП „Фомальгаут-Ковель” (в 1,4 раза). Збільшився випуск стінових будівельних матеріальних і елементів збірних конструкцій для будівництва (на 16,6 та 8,2 відсотка відповідно).

В обробленні деревини та виробництві виробів з неї обсяги продукції зросли на 31,1 відсотка. Успішно працювали товариства з обмеженою відповідальністю „Цунамі”, „Кроноспан УА”(м. Нововолинськ) та ВАТ „Цумань”, у яких виробництво зросло на 28,7-58,2 відсотка. Зокрема, нарощено виготовлення деревостружкових плит (на 53,4 відсотка) та струганого шпону (на 50,1 відсотка). Виробництво меблів збільшилось на 18,9 відсотка. Темпи росту в галузі забезпечили товариства з обмеженою відповідальністю „Гербо-Холдінг”, „БРВ-Україна” і СП у формі ТОВ „Модерн- Експо”.

В добувній промисловості виробництво збільшилося на 17,1 відсотка, зокрема видобуток вугілля – на 21,8 відсотка. У металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів випуск продукції збільшився на 6,5 відсотка.

За минулий рік в регіоні вироблено валової сільськогосподарської продукції на загальну суму 2,9 млрд.

грн., що на 3,1 відсотка більше порівняно з 2006 роком, у тому числі сільгосп підприємства збільшили виробництво продукції на 8,5 відсотка, господарства населення – на 1,6 відсотка. Виробництво продукції рослинництва зросло на 4,6 відсотка, тваринництва – на 1,7 відсотка. З виробництва сільгосппродукції у розрахунку на одну особу область зайняла 6 місце в Україні.

Більшість продукції, що виробляється в області, характеризується високою якістю та конкурентоспроможністю. Збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції супроводжувалось подальшим зростанням продуктивності праці, яка минулого року у промисловості зросла проти 2006 року на 44,2 відсотка і є одним із найвищих показників в Україні.

В області зберігається позитивна тенденція щодо фінансового оздоровлення підприємств області, зростає ділова активність підприємств та бізнесменів, збільшується оборотність капіталу. Більше 64 відсотків підприємств у 2007 році були рентабельними. Фінансовим результатом роботи господарського комплексу (без малих підприємств) був прибуток у сумі 446,7 млн. гривень.

Найбільші прибутки одержали господарюючі суб'єкти у фінансовій діяльності (61,9 млн.грн.) і переробній промисловості (59,3 млн. гривень). У півтора раза більші, ніж позаторік, фінансові результати будівельників.

Стабільною є діяльність відкритих акціонерних товариств „Луцький автомобільний завод”, „ Волинь холдінг”, „Луцьксантехмонтаж № 536”, ТзОВ ТД „ Західна молочна група”, які отримали 40 відсотків фінансових накопичень рентабельних підприємств області.

В регіоні закріпилась тенденція стабільного росту обсягів інвестицій. З початку інвестування (1993 рік) в економічний сектор Волині надійшло 397 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій. Тільки у 2007 році в економіку області залучено 125 млн. доларів США або 31,5 відсотка від загального обсягу інвестицій, темп росту становить 145,7 відсотка. На одну особу припадає 383,7 дол. США. Найбільше іноземних інвестицій направлено у виробничу сферу, зокрема у машинобудівну, деревообробну, харчову, хімічну, будівельну та легку галузі. Основними країнами-інвесторами економіки

Таблиця 1

**Показники ефективності функціонування господарського
комплексу Волинської області**

Показники	Одиниця виміру	2006 рік	2007 рік	2008 рік (прогноз)	2008 рік у % до 2007 року
1	2	3	4	5	6
Валова додана вартість					
Валова додана вартість у фактичних цінах – всього	млн. грн.	6145	7094	8084	114
у тому числі на душу населення	грн.	5913	6834	7796	114
Валова додана вартість у порівнянних цінах у % до попереднього року	%	102,7	106,4	107,1	x
Питома вага у валовій доданій вартості:					
Промисловості	%	17	20	22	x
сільського господарства	%	21	22	20	x
Послуг	%	57	54	55	x
Розвиток основних сфер економічної діяльності					
Обсяг продукції промисловості у порівнянних цінах у % до попереднього року	%	119,2	135	112	x
Обсяг продукції добувної промисловості у % до попереднього року	%	85,5	102,0	112	x
Обсяг продукції обробної промисловості у % до попереднього року	%	119,9	118	130	x
Обсяг виробництва та розподілення електроенергії, газу та води у % до попереднього року	%	102,9	99,4	99	x
Обсяг валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств у % до відповідного року	%	98,4	101,1	104,4	x
Транспорт загального користування					
Обсяг перевезень: вантажів автомобільним транспортом	тис. тонн	1495,8	2700	2808	104

продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
пасажирів автомобільним транспортом	млн. пас.	114,2	125	127	101,6
пасажирів міським електричним транспортом	млн. пас.	42,6	30,8	31,7	102,9
Зв'язок					
Гарифні (валові) доходи від послуг зв'язку	млн. грн.	315	420	525	125
Щільність основних телефонних апаратів на 100 осіб населення	одиниць	18,4	19,3	20	103,6
Фінансові показники					
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	млн. грн.	335,2	372,5	410	110,1
Фінансовий результат підприємств, які одержали прибуток	млн. грн.	554,7	615,5	670	108,8
Питома вага підприємств, які одержали прибуток у загальній кількості підприємств	%	66,4	68,7	70	x
Фінансовий результат підприємств, які одержали збиток	млн. грн.	219,5	243	260	107,0

області є Великобританія, Польща, Кіпр, Швеція, Швейцарія, Канада (табл.1). Подальше зростання обсягів виробництва, робіт та послуг в області зумовило продовження тенденції зростання доходів населення. Депозити фізичних осіб в комерційних банках зросли в 1,5 раза. Середньомісячна заробітна плата в області за 2007 рік зросла на 30,9 відсотка і становила 1015,52 гривень.

Поліпшилася ситуація із виплатою заробітної плати. Станом на 1 січня 2008 року загальна сума невикраденої заробітної плати в області становила 2,6 млн.гривень. Борги скоротилися протягом року на 1,3 млн.грн. або на 28,1 відсотка. Із загальної суми заборгованості 1,1 млн.грн. або 41 відсоток припадає на підприємства, щодо яких здійснюється процедура відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, на економічно неактивні підприємства, що призупинили діяльність у 2001 – 2006 роках –1,2 млн.грн (46,2 відсотка), решта – 361 тис.грн. боргу

рахується за економічно активним сектором. У загальнодержавній сумі боргу на область припадає 0,4 відсотка, що є одним із найменших показників по Україні. Заборгованості працівникам бюджетної сфери області, що фінансується з місцевих бюджетів, немає.

Позитивні зрушення, що склалися в економіці регіону, сприяли підвищенню рівня забезпеченості фінансовими ресурсами бюджетів усіх рівнів, що дало змогу поліпшити стан фінансування бюджетних установ та організацій та вирішити ряд соціальних проблем. Бюджет області за 2007 рік по доходах загального фонду (без субвенції з державного бюджету) виконаний на 102,6 відсотка. До місцевих бюджетів надійшло 1391692,1 тис.грн. доходів при уточнених планових показниках на рік 1355951,7 тис.гривень. З державного бюджету отримано 699433,7 тис.грн. дотації вирівнювання, або запланований на рік обсяг, та 529615,6 тис.грн. субвенції. Все це сприяло підвищенню рівня життя населення Волинської області (таблиця 2).

Таблиця 2

Показники рівня життя населення Волинської області

Показники	Одиниця виміру	2006 рік	2007 рік	2008 рік (прогноз)	2008 рік у % до 2007 року
1	2	3	4	5	6
Населення та ринок праці					
Середньорічна чисельність наявного населення	тис. чол.	1039,2	1038	1037	99,9
Чисельність економічно-активного населення в т. ч.:	тис. чол.	471,7	471	470	99,8
працездатного віку	тис. чол.	438,1	438,5	439	100,1
Чисельність безробітного населення (за методологією МОП)	тис. чол.	41,5	38	35	92,1
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	8,8	8,1	7,5	x
Кількість створених нових робочих місць в усіх сферах економічної діяльності - всього	місць	25315	21190	20000	94,4
у тому числі:					
у промисловості	місць	3233	4882	5000	102,4

продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Доходи та оплата праці					
Наявні доходи населення:					
номінальні	млн. грн.	6860	8560	10470	122,3
реальний приріст у % до попереднього року	%	114,6	115	115	x
Наявні доходи в розрахунку на душу населення	грн.	6601,2	8168	10000	122,4
Фонд оплати праці робітників і службовців, працівників сільського господарства, малих підприємств (без військовослужбовців)	млн. грн.	2304,9	2997,1	3758,5	125,4
Фонд оплати праці штатних працівників (робітників і службовців, працівників сільського господарства) великих та середніх підприємств	млн. грн.	2074,3	2700	3375	125
з нього: фонд оплати праці працівників сільського господарства	млн. грн.	108,6	133,6	155,3	116,3
Фонд оплати праці працівників малих підприємств	млн. грн.	165,4	247,1	328,5	132,9
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	грн.	773,44	1010	1259	124,7
у тому числі:					
у промисловості	грн.	928,63	1200	1512	126
у сільському господарстві	грн.	355,6	505,3	667	132
в оптовій та роздрібній торгівлі	грн.	666,39	850,3	1050	123,5
Темп зростання (зменшення) реальної заробітної плати у відсотках до попереднього року	%	119,7	120,4	117,2	x
Заборгованість із виплати заробітної плати (на кінець року), всього	млн. грн.	3,6	3	2	66,7
Розвиток споживчого ринку					
Обсяги обороту роздрібною торгівлі (з урахуванням товарообороту як юридичних, так і фізичних осіб)	млн. грн.	4543,3	5514,8	6066,3	110

продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Темп зростання (зниження) обороту роздрібної торгівлі (з урахуванням товарообороту як юридичних, так і фізичних осіб)	%	122,5	121,4	110	x
Обсяги реалізованих послуг	млн. грн.	1074,5	1422,4	1510,6	106,2
Темп зростання (зниження) обсягу реалізованих послуг	%	131,2	132,4	106,2	x

Бібліографія

1. Пояснювальна записка до обласного бюджету на 2008 рік – Луцьк, Головне фінансове управління Волинської облдержадміністрації, 2008 – 54с.
2. Програма економічного та соціального розвитку області на 2007 рік – Луцьк, Головне управління економіки Волинської облдержадміністрації, 2007 – 40с.

Рецензент д. е. н., професор Євдокименко В.К.